

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy óra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Egy állás degradatiója.

Nem a hivatali ranglétra conventionalismusában felfuvalkodott exclusivitas gögénének akarunk hízlegni, midőn egy közhivatalnokai állásnak: a kir. tanfelügyelői állásnak a közoktatásügyi kormány részéről következetesen üzött leszállítását, mint sérelmet panaszoljuk fel. Az a körülmény, hogy maguk a közvetlenül érdekelt kir. tanfelügyelők minő érzelmeket táplálnak a közoktatásügyi miniszter jelezte irányzatával szemben: előtűnik meglehetősen alárendelt jelentőséggel bir. Sőt úgy tudjuk, hogy a legutóbbi időkig, a mikor t. i. a tanfelügyelői intézmény elsorvasztására irányuló actió — szemben a tanfelügyelőkkel — az önértet grotesk sérelméig fajult, — az illető urak sem is tartották szükségesnek a tiltakozást, mely Wlassits miniszter urat esetleg megállította volna a degradálás munkájában. A miért mi felszólalunk, az egy sokkal jelentékenyebb szempontban találja magyarázatát.

A tanfelügyelői intézmény ugy, a mint azt Eötvös József br. a magyar kultúra kereteibe beillesztette, egy nevezetes elvben találta alapját. Ez az elv a tanítás ügye felett gyakorlandó állami felügyelet decentralizálásának az elve volt. A közoktatásügyi kormány minden nevezetesebb ponton vidéki örszemeket szervezett és ezekre bízta a tanítási ügy körébe vágó intézkedései hatályosításának munkáját és mi e munka sikerének természetesen épen azért elengedhetetlen előfeltétele: a felügyelet lehető egységes szellemi gyakorlását,

Ehez képest a tanfelügyelői állás első szervezésében az a gondolat is érvényesült, hogy a közoktatásügyi kormány helyi közegének terjedt hatásköre mellett olyan representationalis feladatot is kell teljesítenie, a minek megvalósítására a fokozottabb rang és magasabb dotatió nem, mint üres salangok, de mint lényeges alkatelemek elengedhetetlenek.

A szoros értelemben vett középiskolákat kivéve tehát, a tanintézetek általános felügyelete a tanfelügyelő hatáskörébe utaltatott s e mellett az állás beállításának külsőségeiben is kifejezésre jutott az a gondolat, hogy a közoktatásügyi kormány súlyt helyez arra, hogy azt a hiányt, a mit ez állás hatékony functionálása tekintetében az executiva hiánya okoz, pótolja és helyettesítse a külső representationis fenylene, előkelőségének nymbusza.

Talán ennek a gondolatnak a rovasára kell aztán irnunk azt a tényt is, hogy a tanfelügyelői kinevezések révén sok helyen a szoros értelemben vett, szakképzettség mellőzésével, egyes kiválóbb családi nexust képviselő egyének jutottak a tanügyi representationis élére, a mi ha rendszerré válik, elítélendő visszaélésszámba megy, de a mi kisebb mértékben és különösen a mi specialis viszonyaink között egy alapjában nem helytelen gondolatnak volt corollariuma.

Am az Eötvös báró utódai mind jobban szem elől tévesztették ezt a gondolatot. De míg a hebehurgya Trefort alatt ez a szemelőtt tévesztés csak mint az ő nála szokásos kapkodás egyik rapodikus jelensége tekintetethetett, addig Wlassits Gyulánál, mint egy következetesen munkált rendszer egyik láncszeme jelentkezik.

Wlassits alatt ment ugyanis végbe a tanfelügyelői hatáskörnek az a megnyirbálása, az addig abba beosztott teendők az az expropriatiója, a melynél fogva ma a tanfelügyelő hatásköre jó formán csak a népiskolákra szorítkozik.

Egyik előző czikkünkben érintettük már azt, hogy ennek a megnyirbálásnak micsoda helyről és mely indokból fakadt törekvések adtak impulst. Mindezeknek a törekvéseknek bizonyos arisztokratikus kényeskedés képezte kiindulási pontját. A „felsőbb kereskedelmi iskolák”, „felsőbb leányisko-

lák” „tanítóképzők” és egyéb hasonrangu intézetek tanári karának derogált, hogy felettük ugyanaz gyakorolja az állami felügyeletet, aki a népiskolák dolgaival is bajlódik. Követeltek tehát a maguk részére „extrawurstot”.

A jövő kultur-historikusa fel fogja jegyezni és hogy el ne felejtse, ezennel emlékeztetjük rá, hogy midőn a középiskolai tanárok ezelőtt néhány évvel összegyűltek a mi kincses városunkban, hogy a nemzeti kultúra nagy kérdései felől tanácskozzanak, az a tanár ur, a ki ugyanis a helybeli tanügyi körök képviselőitében felolvasást tartott nekik, azt tartotta panaszra leginkább okot adó és első sorban intézkedést igénylő körülménynek, hogy a megyei tanítótestület kényszeríteni merni akarta őt, a felsőbb tanintézeti tanárt a tanítógyűlésen való megjelenésre. És ugyancsak a mi kincses városunk virágódjának ódon falai között hangzott el a hivatalos alakbaöntött panasz a miatt, hogy a felsőbb kereskedelmi iskolák felett a népiskolai (?) tanfelügyelő gyakorolja a felügyeletet.

Nos ezeknek a jelenségeknek alapjából táplálkozik mint forrásból az az actió, a melylyel Wlassics ur a tanfelügyelői intézményt rendre-rendre egészen kivetkeztette eredeti alakjából. Kivonta ugyanis a tanintézetek egy igen jelentékeny része felett való felügyeletet a tanfelügyelőségek hatásköréből és annak ellátására fenn, a központban szervezett külön szakközegeket.

Ismételjük, hogy a mi ez intézkedésekben a tanfelügyelők egyéni sérelme tehát lenne, arról nem akarunk nyilatkozni.

De igenis látjuk itt egyes nagyobb jelentőségű szempontok sérelmét és e miatt mondunk „veto”-t a Wlassits ur actiójának.

Ez az actió ugyanis a központosítás irányzatát képviseli. Tehát szakít a decentralisatio elvével. A mit Eötvös br. inaugurált a tanügyi politikában. Szakít pedig minden különösebb ok nélkül és oly módon, hogy veszedelmet hoz épen arra, a mit szolgálai akar: a kulturális egység érdekére. Mert balga dolog azt hinni, hogy az egységet a felügyelet centralizstikus szervezete szolgálja. Az egység első sorban a feladat közösségében és a közösség áterzésében jelentkezik. De gyöngítheti-e inkább valami e közösség érzetét, mint annak tudata, hogy a tanügyi munkáit egymástól a kategorizálás gondolatán alapuló külön szervezetek egész sorozata választja el?!

És van ennek a dolognak egymásik oldala is. Ez az önkormányzat szempontja. Azzal ugyanis, hogy a tanfelügyelői hatáskör Wlassits modorában megcsonkított, az autonomicus szervek competentiája szenvedett illetéktelen összevonást.

Hisz a tanfelügyelő az ő működésében az autonomicus élet szerveinek ellenőrzése alatt áll. A mit működésében tesz, abba beleszólása van a közgazgatási bizottság után az autonómiának és ezzel formája van adva a tanügyben szervezendő önkormányzat sok nagy szellemet foglalkoztató ideájának.

Am a mint csökken a tanfelügyelő hatásköre, csökken az autonómiának a tanügyre gyakorolható befolyása is. És minél inkább centralizálják a tanügyi felügyeletét, annál lehetetlenebb lesz, hogy a népállamnak a tanügyi szervezetben is kifejezésre juttatandó irányelvei az állam-élethez valamelyes intézményes garantiát nyerjenek. E helyett a miniszteri omnipotentia dominálja a tanfelügyelőktől elvont területeket.

Mindebből tehát átláthatni, hogy a tanfelügyelőknak igen komoly okuk lett volna arra, — hogy hatáskörüket az expropriatio ellen megvédelmezzék. Nem tették.

Most azonban egy újabb arzzulcsapás felébresztette őket. Wlassits ur

ugyanis addig ment állásuk külső tekintélyének lefosztásában, hogy a miniszteriumába feles számmal beosztott középiskolai tanárokat kezdte kiküldeni az ő működésük megvizsgálására. Hát ezt a már ajól dresszirozott bürokrata-önérzet sem tűrtette el, és a mint hallani lehet, az érdekelt tanfelügyelők köréből erős tiltakozás volt a válasz erre a tényleg abszurd intézkedésre. Legyen bármi a rugója ennek az állásfoglalásnak, mely különben nagyon rég várta magát, mi örömmel üdvözlöljük azt, mert azt hisszük róla, hogy meg fogja állítani Wlassits urat a rombolásnak abban a munkájában, a mely hebehurgya egyoldalúságában nem csupán a tanfelügyelői állás méltóságát a tanügy egyetemes érdekeit veszélyezteti.

Dr.

Az Udvertartás költségeinek főlemelése.

A Budapesti Hirlap írja:

Elsőrendő politikusok közt titkolózó suttogás folyik arról, hogy a királyi udvertartás költségeit több mint egy millióval fel fogják emelni. Illetékes helyről e végből mindkét állam-kormány megkapta az utasítást. Föltűnő azonban, hogy a jövő év költségvetésben az udvertartás költségei czimén ugyanazt a tételt vették föl, a mely tíz év óta szerepel a magyar költségvetésben. Ez azt jelenti, hogy a szabadelvű pártban titkon elterjesztett hír nem felel meg a valóságának.

Egyik munkatársunk előkelő helyen a következő információt kapta.

Az 1889: 39. t.-cz. hatálya ez év végén lejár. Ez a törvény intézkedik a felség udvertartásának költségeiről, olyképp, hogy a civilizistát 1890. január 1-től 1899. december 31-éig, tehát tíz évre, évenként 4,650.000 forintban állapítja meg, rendelve, hogy az összeg évenként fölvetetik a költségvetésbe. Látnivaló ebből, hogy a mig az 1900. január elsejétől a rendes szokás szerint a következő tíz évre külön törvénylyel meg nem állapítják Ő császári és apostoli királyi felsége Ferencz József ur legmagasabb udvertartásának költségeit: addig a civilizista föl sem vehető a jövő évi költségvetésbe. A költségvetés tárgyalása előtt tehát törvényjavaslatot kell benyújtani az udvertartás költségeiről s csak akkor foghatnak a költségvetés tárgyalásához, ha már a civilizistajavaslat törvénynyé válik. Ezt a feledékenységet kétségkívül korrigálni fogják, annál is inkább, mert Goluchovszki gróf, mint az uralkodóház minisztere, már két év óta s előtte már Kálnoky gróf is sürgette az udvertartás költségeinek főlemelését hat millióra, azon az alapon, hogy harmincz év előtt, a mikor az udvertartás költségeit megállapították, nagyobb értéke volt a pénznek s azonkívül — és ez a főargumentum — akkor csak 38 nagykorú és nagykorúsított férfitagja volt az uralkodóháznak, ma pedig 72 van, pedig a császári ház házi törvényei szerint minden nagykorú és nagykorúsított főhercegnek a civilizistából évenként 50.000 frtnyi sallárium jár. A civilizistából tehát csak a főherceknek 3,600.000 frtot kell kifizetni. Oly kis összeg marad tehát az uralkodó udvertartására, a mely semmikép sem elegendő. Az új civilizista-törvényben a civilizista költségvetését tehát okvetlenül föl fogják emelni a következő tíz évre.

S ha most ily javaslattal Széll nem áll elő, ez azt jelenti, hogy sikerül neki egy évre a civilizista-főlenelés kérdését elhalasztani, valószínűleg azon az alapon, hogy a mikor a kvótánkat királyi döntéssel emelik föl, semmiképp sem népszerű az udvertartás költségeit is emelni, különösen ha meggondoljuk, hogy Magyarországon nem a közösgyi kvóta, hanem 50°/^o arányban járul gavallóros szempontból annak az udvertartásnak a költségeikhez, a mely voltaképp osztrák udvar s a mely udvarnak kir. hercegi tagjait csak névről ismeri Magyarország. Ha e kérdés megoldásának elhalasztása sikerült Széll Kálmának: akkor kétségkívül módot fog találni arra, hogy az 1889: 39. t.-cz. hatályát provizorikusan egy évre meghosszabbítsa a törvényhozás.

Állatkiállítás Segesvárt.

Ünepe volt okt. hó 29-én Nagyküküllő-megye gazdaközönségének. Akkor tartatott meg a díjazással egybekötött megyei szarvasmarha kiállítás. Akcalma nyílt örömmel újból meggyőződni, hogy állattenyésztése gyors léptekkel halad belterjességben, s ma holnap Erdélyben az első helyet foglalja el. Nagyküküllőmegye Szegeden községi bikájával az első díjat nyerte (Debreczen és más erős versenytársakkal szemben) s több kiállító hozott a megyébe szép díjakat haza, a mi felett és előhaladott állattenyésztése mellett tanuskodik. A segesvári megyei kiállítás, az arra felhajtott szép állat példányaival ezt újlag igazolta.

Ezen virágzó és előhaladott állattenyésztés egy pár lelkes ember fáradozásának a gyümölcse, a kik munkálkodásuk iránt megtudták az állam, a megye és a nagyközönség érdeklődését nyerni. Az állam és a megye évenként különböző kiállításokon körül-belől 3000 frt jutalomdíjat oszt ki. Ez által ébren tartja az érdeklődést az állattenyésztés fejlesztése iránt, de alkalmat nyit az érdem jutalmazására is.

Kétféle természetű kiállítást rendeznek. Minden járás székhelyen tartatik egy kisebb díjakkal javadalmazott u. n. járási díjazás, a megye székhelyén Segesvárt a szarvasmarha és lo díjdíjazás. Egy ilyen földíjazás tartatott meg az elmúlt vasárnap, felhajtott a kiállításra 128 drb. erdélyi és 32 drb. nyugati bika, üsző és tehén. Az egész állomány gyönyörű fejlődésről tanuskodott, de kiváltak gyönyörű idomai és fejlődésükké a Somogyi Albert hejasfalvi, Gáspár József királyhalmi és a Flagner Frigyes köhalmi állataik, a melyek az első díjakat is kapták. A kis gazdák közül díjakat nyert Szávay Vaszi, Salmen János, Fodor Mózes, Boldizsár János stb. A községek közül Holdvilág és Nagy Szőlös községe.

Ezen kiállításokon szétosztott 3000 frt jutalom díjakhoz hozzájárul az állam 500 frttal, a többi a kutyadó és 1% megyei pótdából fedezik, a mely kiadások a megye közön ége állatainak jól értékesíthetése után sokszorosan visszatérülnek.

A kiállítások sikerült rendezése a Somogyi István elnöklété alatt álló gazda bizottságnak köszönhető, a melyet Szász István állattenyésztési felügyelő és Delli Elemér állatorvos fáradszalan szorgalommal támogat működésében.

A lelkes zászló vivők sorában fel kell még egy távol lakó főurat említenünk, a kinek tenyészetéből származnak azon apa állatok, a melyek Nagyküküllőmegye mai fejlett állattenyésztésének alapul szolgáltak, ez Sperker Ferencz szt.-demeteri birtokos. Adjon az ég egy sok ilyen lelkes fő urat, a kik a közgazdonyosodáselmozdításra érdekében szentelik életüket. Köszönet illeti azonban első helyen a gazda bizottság elnöket és tagjait, a kik hosszas időközön át folytatott fáradságos munkálataikkal ilyen szép eredményeket produkáltak s így a megye közönségének nemcsak dicsőségét, de igen sok hasznót szereztek.

F.

Az özvegy trónörökösné házassága.

A Neues Wiener Abendblatt jelentése szerint Stefánia özvegy trónörökösné és gróf Lónyay Elemér esküvőjét jövő év májusáig elhalasztották. Más verzió szerint az esküvőt csak jövő év januárjáig halasztották el. Ezzel kapcsolatosan még azt jelentik, hogy Stefánia főhercegné ezen a télen még részt fog venni az összes udvari ünnepeken s már meg is rendelte az ünnepségekhez való toaletteteket. Azoknak a báloknak a rendező-bizottságai, melyeknek védőnöje eddig az özvegy trónörökösné volt, az illetékes udvari hivatalhoz intézett kérdésekre azt a választ kapták, hogy a védőséget egyelőre nem kell megváltoztatni.

Mindezzel szemben a félhivatalos Magyar Nemzet azt írja, hogy a házasság, melyén hozzá minden oldalról a beleegyezés, meglesz, még pedig ebben a hónapban, nem lévén a feleknek semmi okuk arra, hogy elhatározásukat megmássák.

A Független Hirmondó-nak pedig következőket írják Sárospatakról: Gróf Lónyay Elemér a jövő hét végén fog innen elutazni. Egyenesen Londonba Zemplénmegyei főúri körökben úgy tudják, hogy az esküvő novemberben meglesz és a gróf a karácsonyi ünnepeket hitvesével együtt Bodrog-Olasziban, családja körében fogja töltöni.

A zemplénmegyei főúri körök ezt oly bizonyosra veszik, hogy már egy nyilvános, jótékonyezélu est eszméjének megvalósításán is dolgoznak, mely est Stefánia főhercegnének, mint Lónyay Elemér grófnének a védőnöksége alatt és jelenlétében s egész Zemplénmegye arisztokráciájának és intelligens népének részvételével mellet menne végbe. Ugyane forrás szerint Bodrog-Olasziban a grófi park megnagyobbításra rohamosan halad előre s néhány nap múlva teljesen készen lesz az új vaspályaállomás is, melynél december 1-től kezdve a gyorsvonatok is megállnak.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög czentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttérli csikkok garmond sora után 20 kr. fizetendő.

A sokféle verzió helyesbítéseül bécsi tudósítónk a következőket telefonálja: Beavatott körökből való értesülesem szerint az özvegy trónörökösnének gróf Lónyay Elemérrel tervezett házassága tényleg nincs elejtve s az erre vonatkozó hírek mind alap nélkül valók. Az egybekelés föltétlenül meglesz május hónapban. A halasztás csak azért történt, mert előbb februárban, akarják megtartani Stefánia leányának, Erzsébet főhercegnének esküvőjét Ulrich württembergi herceggel. Már a nyáron hire járt, hogy Erzsébet főhercegnő egy württembergi herceg neje lesz. Akkoriban Róbert herceget, Flórp württembergi herceget (a katolikus ágból) és Mária Terézia főhercegnő, huszonhatéves fiát emlegették völegényképpen. Akit tudósítónk most emlit völegényképpen, Ulrich württembergi herceg, ulánus hadnagy, öcsese Róbert hercegnek, 1877-ben Gmundenben született, tehát huszokétes.

E. Kovács Gyula

emlék ünnepély.

Te rólad emlékeztünk, *Te* rólad: a legnagyobb magyar tragikusról.

Te rólad: a mi dicsőségünkről, a mi büszkeségünkről.

Te rólad: a magyar színművészet utolsó nagy hősről.

Te rólad: kinek szíve, lelke a miénkkel össze volt forrva; ki nagy voltál, dicső voltál és mégis egészen a miénk voltál.

Mikor a fővárosban ezren és ezren a külföldi művészetet dicsőítik, hetek óta a külföldi művészek magasztalásán fáradoznak versengve; addig Kolozsvár közönsége magasztos érzelemtől áthatva gyűl össze a kolozsvári Nemzeti Színház szent falai közé, hogy a *Te* emlékednek áldozzon.

A *Te* emlékednek, ki egészen magyar voltál.

A milyen nagy voltál *Te* életedben, haláloedban, épen olyan nagy vagy *Te* haláloed után is.

Ünnepeltünk.

S az ünnep méltó volt a *Te* nagysághoz. Szép volt, magasztos volt, megható volt.

Olyan volt, mint egy Istentisztelet.

Istentisztelet volt ez Thália templomában.

Az oltáron, hová szemeinket föl-emeltük, a *Te* képed állott, az az arc, az a csodás szem, az a büszke homlok, melyről annyiszor áradt le zordon büszkeséggel régi dicsőségünk ékes ragyogása....

Gyönyörű közönség gyűlt össze tegnap délelőtt 11 órakor a kolozsvári Nemzeti Színházban. A színház zsúfolásig megtelt. A hangulat ünnepi volt.

Stephanides Károly pompás magyar nyitányával kezdődött az ünnep, melyet a közönség zajosan megtapsolt.

A nyitány elhangzása után fellebbent a függöny. Fekete drapériával volt bevonva az egész színpad. A háttérben állott E. Kovács Gyula életnagyságu arcképe.

Janovics Jenő, az ünnep rendezője lépett ki ekkor és gyönyörű megnyitó beszédet tartott. Ebből a beszédből mindenki megérthette, milyen nagy volt E. Kovács Gyula. Meg is értette. Látszott az egész publikumon, milyen nagy hatást tett rá a beszéd, mely alább következik:

Nagypénteki gyászban, ékeesszóló könyvel, kik ma összegyűlünk, hogy sirassunk és keseregjünk és gyászoljunk, hogy hirdessük meg egyszer Te nagyságot az ezelel megszentelt deszkákról, melyeknek minden szílkája a Te büszke diadalaidról, a Te ékes dicsőségéről regél, felmagasztolt lelkű Hozzád emelkedik, tekintis le reánk onnan, a hol Neked már az örök dicsőség soha ki nem alvó glóriája fényeskedik.

Mint a villámsujtott, a ki ocsudni kezd szörnyű kábultságából s eszmélve, könyvelt szemmel látja maga körül a romhalmazt és a gyászos pusztulást, mit az Isten keze mért reá s járn próbál és érzi, hogy béna lett és nyomorék s keresi az irányt, melyen tovább vánszorogjon s nem találja, mert kialudt a világító fákllya, mely vezérelte a fénytelen homályban, utatlan uton: úgy állunk mi itt tévován, vigasztalan nagy szomorúságunkban, enyhülés nélkül való fájdalomunkkal s a keserűségnek mély örvényéből felzokogó szó-

zatunk szentelt trónusodig csapok, atyátlán árvánkán jóságos apja, aggódva, félve kérd-jük: mért tetted ezt velünk, te összesége minden igazságunk, kutforrása minden jó-ságnak, te mindenütt jelenvaló legfőbb böl-csesség? S a mit — földön görgetve fejed-et — annyszor hörögtél a festett vásznak között szivettépőn és velőt fagyasztón, most mi zokoghatjuk nagy kétségbeesésünkben: „Szaggassatok homloktokon sebeket s vért sirjatok, letépettet az Istennek remekje!” — Nem téged siratunk, ennen szegénységünk, nagy nyomorúságunk, mi könyvet sajtol szemünköl s e könyv szívének vérenek csöp-jei, halálveríték lelkünk homlokáról.

Apostol voltál, azoknak egyike, a kik a sorsharaggal, üldözéssel, guny élivel diadal-masan s bátor szívvel küzdének meg, a nyom-morral hős-büszkén szállottak szembe, a régi gárda dicső óriásának egyike, a kiknek nevére fellángol az oltár és feldobog minden magyar szív! Keresztült mentél az élet minden sa-nyarú utján és gyötrelmes kintjain, de te a tiszta lelkekről a létért való keserű tusako-dás nem tudta kioltni az ábrándot a te arany-szi-véből, nem tudta lerontatni a légvárakat, mikor zsengeálmáidban építettél, gyermek maradtál játszi kedélyvel, naiv hittel, bizó lélekkel és ifjonti tüzzel; kebledben a fényes ideállal jártál az illúziók, a dűlbábas ábrán-dok meseországában, ebben a csalfa tündér-világban, a hol minden hamis és lelkes szent meggyőződésével hitt, hogy minden, a mi fénylik, szinarany, minden, a mi csillog, drágák.

Nem ennek a világnak voltál a szülőltje; tepszed ez a kor, nem ért ez meg téged. Csak bámultunk, mint egy régmúlt szép időköl itt maradt kőszobrot, mely rendíthetetlenül áll ma-gosan fellegetek búvó sziklacsucson, de hozzád felszállni szárnyaink nem valának, csak kuszni próbáltunk, de erőnk cserben hagyott, idegze-tünk elpelyhűdött, izmaink elernyedtek. Az iro-dalmi izlés széleselyes váltakozása, a művészeti írá-nyok körben forgó diavtja mind alattad kering-tek, alattad jártak örült tarantellájukat eszeve-zett hóborfóságukban. Te állottál felettük meg ingatlanul, gránitszilárdan, méltóságos, klasz-szikus formasságúval. Néztük, néztük ezt a kőszobrot s a mig néztük, elfelejtett, régi idők csodás birodalmába emelkedtünk, abba a tündérvilágba, melyet „fikón áhító lelkünk óhajta sejt”, a hol lelkünk megújodott s szívének megtisztult a földi salaktól. S ámuló szemünkkel mi jőzavok, mi föld szögéhez nyí-gőzötték — a költővel szólván — „a mult kísértéteit láttuk feltűnni világos századunk-ban.” S a kőszobor is felelt nekünk a költő szavával:

..... mi józanságotokat

Nem irigyeljük; hisz mi a világon

Nagy és nemes volt, mind ily örülés,

Melynek higgadt gond korlátot nem ír.

Szellembeszéd az, mely nemesb körökből

Felénk remeg, mint édes zöngemény,

Tanuja, hogy lelkünk vele rokon,

S megvetjük e földnek hitvány porát,

Keresve utat a magasb körökbe.

Minden ízében művészlélek, költői és ihlett szellem, tele erővel, mélyeséges érzéssel fenkölt eszmékkel, izzó fajszeregettel, szár-mazó fantáziával és gyöngéd poézissal, ez volt Kovács Gyula, a ki a költőhöz, kinek tolmácsul szegődött, szellemének csapongó szárnyain fölemelkedett, nem huzta le őt a föld porához, hogy belebéklyózza a minden-napi élet kicsinyes viszonyaiba, a mai kor emberének gondolkodási körebe, a költő fennen szárnyaló lelkét.

Hol vagy fejedelmi Lear, vadul örvöngő fájdalommal hol vagy Coriolis zabolátlan fia, félrevezetett göggyel, fénylő dicsőséggel és zord nyomorúsággal; hol vérben gázoló Machbet, lelkes emésző kintjaival; hol dicső Hamlet gyöngéd lelkevel s korlátlanul csapongó képezetteddel, hitetromboló nagy boldogtalanságodban; hol te, kretreczből el-szabadult bőszi tigris, hős Othello; hol vagy

fertőztes bűneidben felelmetes nagy démon: Richard?! Hol vagytok, szittyá dicsőség lo-gendás hősei, nagy Bánk, kinek lépte alatt megrezeg a föld; hol vagy paraszток büszke vezére, Dózsa; hol vagy, magyar szabadság nagy apostola: Rákóczi; hol vagy, ki Szi-getvárot vortánu halált ha'tál, hős Zrínyi Miklós?! Hol vagytok régi nagyságunk vitéz profétái, szabadságunk hadatverő dalai? Ki-ben fog lelketek újra feltámadni, kiről fog még oly zord büszkességgel régi dicsőségünk sugárzó fénye, ékes ragyogása leáradni, mint Rólad, szívének nagy halottja?! Keressük s nem találjuk. Kérdjük s válasz nem jő reá. S megerednek újra könnyeink s patakaként omolnak végig csüggött orcáinkon.

De mért sirunk mi bánat könnyeket? A megholtaknak osztályrésze az! S te nem haltál meg, mi nagy mártírnok. Zokog-tál térdénálva mi gyászos Golgothánkon, Segesvárnak hősi vértől ázott térein, esőkol-tad a szent rögöket, melyeken félszázad előtt nagy féltőnőnk viaskodtak és szenvedtek dicsteljes vértanúságot s a Mindenségnek ura, mint kiválasztott apostolát a Hzzád való nagy szeretetében és végellen írgalm-ságában szentelt trónusához emelt, hogy ez a csók legyen az utolsó, mely ajkadról el-csattant, hogy az a fohász legyen a leg-végző, a mi a költők költőjéért szakadt fel kebeledből.

Nem Helios izzó tüze volt az a láng, mely akkor áthivott!

Mely felszitta szellemed egy jobb vi-lágba: a Petőfi lelkenek forró csókja volt az!

Ne zokogjunk hát ma, áldó imádság szakadjon felkeblünkől hozzád, menyekben lakozó magasságos Isten, hogy Őt választot-tad ki erre a szent vértanúságra.

A megdicsőülteket siratni kábaság!

Panasz ne zokorjon ma fel, de szent malaszt keljen lelkünkben, hozsánnát zeng-jünk ma, ne ejtsünk könnyeket!

Mig magyar szív dobog, mig ez a nyelv zeng a szent rögök felett, mig magyar nép büszke lépte rengeti ényeszedet lakának drága porát, addig nem halsz meg, álmódom csu-pán, addig sir nem borulhat feletjes fátyolá-val Te szent haimvaidra!

A kit magának muzsák kegyével választott az ég, Nem lesz zsákmánya a nagy éjszakának, Bár földi napja rége leáldozék, Elzug felette az idők patakja, Nevét egyik bérc a másiknak adja Sír nemzedékek szellemfényénél Mindég feltámad, mindég újra él!

Ezután Makray László „Petőfi-induló”-ját adta elő az énekhar, zenekar-kísérettel. Már egyszer megemlékeztünk, milyen kiváló alkotás ez az induló. Hogy milyen kiváló, most látszott csak igazában. Ilyen magyar indulót alig irtak. Erről ellehet mondani, hogy minden ízében magyaros. Csupa tűz, csupa erő. Hatása fapannas, lelkesítő. És teljesen ere-deti; egészen az újság ingerével hat. Óriási taps hangzott fel utána, mely percekig tartott.

Fáy Szeréna szavalta el ezután E. Kovács Gyula „Egressy Gábor sírjánál” cz. versét. A vers épen olyan, mintha E. Kovács Gyula halálára irtak volna. És Fáy Szeréna asszony gyönyörűen adta elő, az ő páratlan szavaltó művészetével. Meg volt hatva maga is s így minden szava szívünkhez szólt. Zúgó taps hangzott fel utána.

Bartók Lajos versét olvasta fel ezután Tompa Kálmán. Bartók mint a Petőfi-Társaság tagja irta ezt a verset ez alkalomra Alább következik:

Apotheosis.

Emlékeztek még e győzelmi napra?

Emlékeztek még a föltámadásra?

Emlékeztek még az ő halálára? A magyarült Segesvárt diadalmat, Petőfi volt az, ki e nap föltámadt, S Kovács Gyula, ki őt dicsérve — meghalt!

Im, ma is, mintha zászlók lengenének, Tábora zugna magyar, székely népnek, S zengene költők ajkán hősi ének!... S halált és sirt s Istent megostromolva Holtakat a dal mind fölrázza sorra... Félsszázados mult kö győzelmi torra!

Ott villog a honvéd szurony, — rohamra! Menydörg az ágyu, — Bem lelkének hangja! S zendül a légben föm Petőfi lantja! S mig neki áldoz a művész, oltárán, Oh csoda! mint sas, mint tűz csap le szárnyán, S eltűnik vele, — égbe vissza szállván!...

Fereteg tört ki, — tapsnak feretegje, Mely felragadta ötet fellegekkbe.

Költő s művész lelke így forrt egybe. S a hősök mind, kiket létre hívnak, Lantján az, ez ezintermén szinpadának: Nyujtunk babért hírok két bajnokának.

Oh, áldott vagy te, harcok véres földje, Áldott te, sírok s diadal mezője, Ily drága, hős szíveknek temetője!

Áldott percz, mely halhatatlannal megállott, A napság, mely velök égbe szállott, S a nép, mely látta, hallá őket, — áldott!

Székely Irén énekelt el ezután Erzsé-bet kesergő áriáját Erkel „Hunyadi László”-jából, az ő ragyogó énekművészetével. Ilyen szépen még nem hallottuk őt énekelni; pe-dig már hallottuk sokszor.

Ő percz szünet volt okor.

Szünet után Szász Gerő olvasta fel „Emlékezés E. Kovács Gyulára” című tar-talmas költeményét, melyet az alkalomra írt, mint az Erd. Irod. Társ. tagja.

A Szigligeti-Társaság is képviseltette magát az ünnepen dr. Dési Géza és Halász Lajos által. A Társaság nevében Dési Géza tartott gyönyörű beszédet, mely kétségtől egy-egy fénypontja volt az ünnepélynek. A be-széd különösen szép részei itt következnek: A mikor utoljára láttuk E. Kovács Gyulát, nyár volt, virulás volt, diszlett az akác, a melynek kétszer nyílik a virága.

Elmúlt a nyár, elhervadt, lehullt a virág s eltemették azóta Kovács Gyulát.

Már mikor azt jajongták a pásztorok, hogy „meghalt a nagy Pán,” úgy belenyilal-tott szívünkbe a fájdalom villama; éreztek, hogy veszteségünk mérhetetlen, mert ő nem egy ember volt csupán, de egy korszakot, irányt, egy világot képviselt.

Egy letűnt szép világot, a melyről ma már csak úgy beszélünk, mint ha mesét mondanánk hívó gyermekeknek, s tényleg azt hisszük, hogy mese, pedig igazán volt egyszer.

Igen, volt egyszer szebb kor is, a mikor az ember tudott és akart szeretni s nem az önzés telhetetlen vágyából, hanem csak egyedül azért, hogy szeressen, tudott lel-kestülni ideálokért, binni szébben, jobban, igazban; nem csak azt tartotta becsesnek, mi a pénzváltó asztalán forog, a miért hus és kenyér kapható, de vágyott eszményi javak után, tudott készülni.

S mindez elhervadt, lehullt, mint az akác virága, s az ember szíve nem tud két-szer virágzani. Letűnt a szív virága s nem uralkodik más, mint az ész, rettenetes zsarnok uralom-mal, nem tűr mega mellett társat s tanács-adót. Mint Heine dalában a Nap elűzte maga mellől szerető hitvesét a Holdat, úgy űzte el az ész a szívet, s csak akkor látható az egyik, ha letűnt a másik.

Brutális józanság irányítja az ember

lántékaírói a haját felemelve, a kék erek mily tisztán látszottak a homlokán.

— Nem látszom olyannak, mint a ki hosszasan fog élni, gondolá magában elégtelt mosolylyal.

Lehet, hogy a halál névsorát olvasva, nem sokára az én nemvembe jön — és, szolítására mily örömmel fogok felállni, azt mondva, hogy „Itt vagyok!” Nem nagy tres-szelit hagyok magam után — folytatá és szemei keserű könyvekkel teltek meg, — de annál jobb. Ah, hogy van az, hogy midőn az Ég olyan boldog asszonyokat, kik férjük-nek az otthonát és gyermekeiknek az életét áldásos napfényvel töltik be, — magához szólit és engemet itt hagy? — De nem sza-bad zúgódnom! Ha az ő akarata, úgy bizonyl meg hosszasan tudok szenvedni.

A napok és hetek gyorsan multak és a juniusi rózsákkal Sir Beaulere Frigyes Charltonba jött a testvérét meglátogatni. Lady Talboy nagyon szívesen fogadta; ő már hetek óta nem volt a nagy világban és szívesen hallott arról valami újságot.

XVII.

— Frigyes, sok újságot hoztál magad-dal? — kérdi Lady Talboy vidáman, amint a Sir Frigyes érkezését követő napon a reggelizés mellett ültek. Olyan régóta vagyunk távol a mi társaságunktól és oly teljesen a mama leveleire voltunk utalva a hírekért, hogy most nagyon kíváncsiak vagyunk.

— Milyen telhetetlen vagy! — tegnap este annyit mondtam, hogy egy fél tucet Court Journalst betölthetne! — válaszolá Sir Frigyes nevetve. Az sem elégített ki?

— Nem, viszonzá a testvére; tudod, hogy az olyan valami, hogy minél többet kap az ember, annál többet kíván. Te mindent elbeszélte a barátainkról, de nekünk nagyon sok ösmerőseink vannak, a kiket fel sem em-

léletét, egy igazság van: a kétszer kettő tú-zelő fának adják el a Muzsák berkeit.

Csupa számítás, moró matematika az élet s mindezt úgy hívják, hogy: haladás.

Letaroltak mindent, a mi szívünknek ked-ves és drága volt, elrabolták az élet költé-szetét, a tudás almájáért elvesztettük a pa-radicsomot.

Majd hasonló költői nyelvezettel ismer-teti azt a sivar harczot, melyet az anyagi-ság az idealizmussal folytat, s a melyben az utóbbi veszít. S ráterve E. Kovács Gyulá-nak, mint az idealismus tökéletes megtes-tesülésének jellemzésére, a következőket mondja:

„Kovács Gyula jellemzésénél nem le-het elválasztani az embert, a költőt, a művészt; szentháromság volt az, a mely mégis egy, hiszen ez benne magasztos és halhatatlan.

Megtestesült harmonia volt, élete egy volt művészetével, önmagát adta a szinpadon, s az életben tovább fűzte ábrándjait, a me-lyeket az irigy függöny megszakított.

Ő nem játszott, hanem élt; a mit a deszkán adott, azt hitte az életben is, s csak azt adta a szinpadon, a mit igazán hitt és vallott.

Ő igazán papja volt Thaliának, hűsé-ges, szent felkentje, s imádkozott és áldozott akkor is, ha egyedül volt, s hite szárnyain repült magas régiókba.

Egy volt a régiókból, a kinnél a mű-vészet eszköze, hanem cél, nem kenyér, ha-nem öncél, Isten adta hivatás, létfeltétel, nap és levegő, maga az élet.

Szép volt, igaz volt, tiszta volt művé-szete, lantja, élete és halála is.

Nála a halál is harmóniába olvadt az élettel. Illúzió szárnyain röplve vesztette el öntudatát, maga a meddég élt, csupán illúzióban élt s ha vértanu volt is, nem érezte a tövis korona szurását, mert lelki sze-mei a magasba voltak irányozva, nem látott mást, mint az eget, s nem hallott mást, mint szeráfok zenéjét.

Az ilyen emberáldás a világra. Ma, mi-kor már a haza is kezd pusztá fogalomná válni, a mikor internacionális jelszavak akar-ják ledönteni, mindazt a mi hosszú száza-dokon át feltéve örözt szent kincsünk volt, a mért annyi könny és vér patakzott, szükség van egy-egy lángoló magyar szívre, a mely még a Messiást is magyarul óhajta hallani.

Mikor láttuk a temetést, akkor tudtuk meg igazán, hogy ki volt Kovács Gyula és miért volt az, a ki volt. Láttuk azt, hogy így szeretni lelkesedni és gyászolni nem tud más közönség, mint a kolozsvári. Mert itt az érzések nem a draperiákban, nem a külső czifraságban, de a szív őszinte melegsé-gében nyerne megnyilatkozást. A városok kö-zött Kolozsvár az, a mi E. Kovács Gyula volt a művészek között. Igaz és magyar. Ezért tudták őt itt legjobban megértetni és ezért érezte ő magát legjobban itt.

Nagy vigasz rejlik a szívek emé össz-hangjában, mert azt bizonyítja, hogy az esz-mények nagyjainak van még hadserege nap-jainkban is s nem halhat meg, a mi Égből származott.

A legmagyarabb színműirő emlékére alakult irodalmi társaság nevében fogadom, hogy nem lesz elfeledve legmagyarabb Mű-vész! Virágokat terem a sir... Öntözni fog-juk e virágokat.

Ezután Székely Irén énekelt el szépen E. Kovács Gyula „Kétszer is nyit az akácza virága” című népdalt Pongrácz Lajos ze-nekisérele mellett.

Sárkány Loránd egyetemi köri elnök mutatta be ezután a magyar ifjuság hódol-atát egy szép beszédben, melyet nagy fi-gyelemmel hallgattak.

Gerő Lina szavalta el ezután E. Ko-

litél. Mondt meg, hogy a fővárosban ki most az évad szépsége?

— Kettő vagy három is volt. Lady Clare Violát nagyon sokan bámúlták — ő egy csinos szöke szépség és Donaldsonnak a felesége nagy feltűnést okozott; de Lady Stafford Diána nyerte el a pálmát, mint min-dig. Az én idóm óta, egy asszony sem je-lent meg a társaságban, a kit vele a szép-ség, kellem és ügyességben, össze lehetne hasonlítani.

— Édes Frigyesem, te is a Lady Diána szolgálai közé engedted magadat sorozni? kérdi a testvére nevetve, de bosszankodva.

— Nos, ha az történt volna velem, te tudod, hogy a többes számban biztonság van! mondá Frigyes mosolyogva. De, ha ő még mindig Lady Grantham Diána volna, nem állanék ére a sorompóba, ő épen oly szívtelen, a milyen szép, bolondítja és két-ségbetűti a férfiakat csupa mulatságból.

— Stafford nagyon engedékeny és el-néző, jegyzi meg Sir Harry, a hírlapjáról felpillantva. Igaz, hogy Douglas Afrikába megy vadászatra?

— Igaz. Én magam láttam őt a város-ban, mellesleg mondva ő nagyon rosz zin-ben van és betegnek látszik és ő mondta, hogy megy. Lady Diána a Douglas távolléte alatt a nagynénjével özvegy Farnham gróf-néval fog lakni.

— Douglástól nem okosságot ötöt itt hagyni, — mondja Sir Harry komolyan. Azon-ban az ő dolga és ő tudja legjobban. Fe-lek, hogy soha sem volt befolyása a fele-ségére.

— Grácia, édesem, ha bevégezted a reggelizésedet, én képes vagyok, — jegyzi meg Nina, hirtelen felállva. És miután Grácia szintén készen volt, együtt távoztak.

Ekkor Sir Frigyes élenken fordult a testvérehez és a Dunstan kisasszony meg-

vács Gyula „Az én virágom” című költe-ményét azzal az utólrhetlen közvetlenséggel, mely csak neki adatott meg.

Az ünnep a művész „Mindhiába elom-lóban a róza” című hatyudalával ért vé-get, melyet Kassai Károly énekelt el meg-hatóan Pongrácz Lajos zenekarának kísérete mellett.

Az ünnep az emlékalapjává 500 forin-ton felül jövedelmezett.

Egyleti élet.

Az országos középiskolai tandegyesület, kolozsvári köre II. felolvasó ülését november 7-én, kedden, d. u. 6 órakor tartja meg az unitárius főgymnasumban. Tártyak: 1. Titkár jelentése, 2. Dr. Veress Vilmos felolvasása: A rövidített szorzásról. 3. Bournáz János felolvasása: A gömbtűtő képletének egyze-rűsítéséről. 4. Az Ungária Kör indítványa tanárok fiai számára ösztöndíj-alap létesítése iránt. 5. Esetleges indítványok. Úgy halljuk, hogy a tanári kör ez ülésén a körnek szá-mosujvári és nagyenyedi tagjai is nagy szá-mal fognak résztvenni, a kik az erdélyi ev. ref. egyházkerület évi közgyűlésre jönnek be. A tanári kör ez ülésére felhívjuk a közön-ség figyelmét, oly kérések beszélletnek ott meg, a melyek szülők, érdeklődők, tanügyba-rátok figyelmét megeredemlisk alkalmak ar-ra, hogy tanítással hivatás szerűen foglalko-zó emberek is kifejtéssék egyes kérdésekről nézeteiket s az iskolák a maga munkájával az érdeklődés középpontjába vonják.

Meghívó. A „Kolozsvári Önkéntes Men-tő-Egységet” választmánya f. évi november hó 7-én d. u. 4 ó a központi mentő-állomás (Külmonstor-utca 26. sz. a) helyiségben ülést tart.

SZINHÁZ.

Himfy dalai. Tegnap délután lépett fel Berczik Árpád vigjátékában Hegedüs Szerafin, E. Kovács Gyula tanítványa. A szin-ház zsufolási megtelt közönséggel. A kis-asszonyt kedvezően fogadta a publikum már első megjelenésekor, a mi nem is csoda, mert kedves szinpadí jelenség, csinos arczoc-kája van, hangja kellemes és így megvannak a legfontosabb szinpadí kellekei. Bay An-nuskát játszta tegnap. Bár elfogult és felénk volt még, láthattuk, hogy van benne tempe-ramentum, van közvetlenség s a mennyire egy fellépés után itelni lehet, mi megjósoljuk, hogy van jövője. Az előadás maga is jó volt, arról is dicsérettel szólhatunk.

Családi örömkök bemutató előadása lesz holnap kedden. Hemenyin vigjátéka a budapesti Vigszinházban került először színe a hol a darab még mindig állandóan műsoron van.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, november 6.

— Báró Bánffy Dezső, a kir. főudvarmester tegnap éjjel Budapestről Ko-lozsvára érkezett. Holnap elnőkölni fog az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlésén.

— Szvacsina Géza polgármester pár heti betegeskedése után ma jelent meg elő-ször a városházán s vette át hivatalának ve-zetését dr. Nagy Mór helyettes polgármes-tertől. A polgármester, mint örömmel hall-

változott külseje és szembetűnő gyengesége felett csudálkozását fejezte ki.

Szép, derült reggel volt, délkeletről friss szellő fújt és a tenger vizét rövid ta-rejos hullámokban verto. A nap fényesen sü-tött, fönsegesen csillogott a nyílt tengeren és minden csepp vizet szikrázó gyémántokká va-rázsol. Enyhe jószellő csökölt a Nina ar-czát, a mint a Grácia széke, egy kényelmes kis jármű mellett, melyet a gyermek maga hajthatott, ment le az esplanadera és onnét egy kis mellék utra tértek, mely a parthoz vezetett, hol Gráciának és a guvernantjának a sziklák árnyékában egy kedvenc kis helyük volt és nem sokára oda érkeztek és üresen találták, mint rendszeren, miután raj-tuk kívül kevesen ösmerték azt a helyet.

— Nina, ugy-e szép? — mondá Grácia, amint Dunstan kisasszony egy sima lapos köre leült, háttal a városhoz és arczal az előtte fekvő tenger és ég felé fordulva, mely oly megmérihetetlen és kék volt.

Nina kénytelen volt bevallani, hogy szép volt és egy ideig ott ültek és hallgatva nézték az előttük elterülő fönseges képet. Mögöttük volt a kis város, előttük a tenger, immitt amott fehér vitorlákkal behintve a fel-legtelen ég alatt, tőlük jobbra a kis kikötő volt, melyben egy jacht horgonyozott, mert Grácia látta a fehér vitorlákat, a mint az esplanadon keresztül jöttek. A durva kis la-gátak el voltak hagyatva, kivéve egy vagy két öreg tengerész, akik messzelátón néztek a fejüket baljóslatuan rázva, mintha attól félnének, hogy az idő sokkal szebb, mint hogy tartós lehessen.

A dagály csak félig volt felemelkedve és azok a tölgyfa rudak, melyek azért vol-tak oda állítva, hogy a hullámok csapásait megtörjék, az uszó tengeri füvek által bor-ítva láthatók voltak.

(Folytatása következik.)

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. November 6.

Nina.

— Angol regény. —

Az Ellenzék részére fordította: AMICA.

XV.

(Folytatás.)

(35)

A charltoni jó emberek hamar megszok-ták azt a látványt, hogy a kellemes udva-ras báró, nyájas fiatal feleségét, Gráciát a a toló székében és a futkározó kis testvérek nevető arczát lássák és azt a szép fiatal szomorú arczu, édes lágy hangu ladyt, a ki a gyermekek guvernántja volt.

Charlton primitív kis város, egy kissé távol a járt uttól, keskeny, tekervényes ut-cákkal, egyszerű boltokkal, egy könyvtár és olvasó teremmel és egy bazárral, hol az em-ber minden ösmert portékát megszerezhet és beírhatja a nevét a látogatók jegyzékébe, mely a Charlton Gasetében minden két hét-ben nyomtatásban megjelen és van egy idő-rongálta régi temploma, melybe a vendégek szívesebben járnak, mint a sziklatélen levő csinos és új vörös téglá épületbe.

Charlton mellett a tenger fönseges; szélesen és messze terül el, a mennyire a szem láthat és az a kis sétány, melyet „es-planade” névvel tiszteltek meg, nagyon ked-vencz gyűlhelye a vendégeknek.

Keskeny utcák vezetnek fel onnét a városba; a másik oldalon van a lapályos vi-dék, mely gazdag gabona földekben és lege-lőkben, immitt amott magas sziklaktól védett erdőkkel.

Charltonnak van egy kis kikötője és az

a halászlai évadban téle van mindenféle nagyságu esolnakokkal. só kedveznc állomá-suk lett a jachtolókak, a kien Cowest elke-rülve szeretnek olyan helyen kikötni, hol nyugodtan jöhetnek és mehetnek, a nélkül, hogy a fecsegő nyelveknek és kíváncsian vizsgáló szemeknek kitégyék magukat.

De még most csak az évad eleje volt, tehát a charltoni kikötőben nem voltak jach tok és a Talboyék voltak az egyedüli gen-tryk, a kis városban lakó néhány urat kivéve.

A hely és légváltozás mindnyájukra jó-tékony hatással volt, a Grácia ereje gyorsan tért vissza, halvány arczára visszatértek a rózsák és szelid kék szemébe a fény. A többi gyermekek ide s tova futkároztak, a tengeri szellővel egészséget szíva magukba és na-gyon jól mulatva. Sir Harry és a felesége le-rázták magukról az aggodalom terhét, melyet oly hosszasan viseltek és melyhez a válluk nem volt szokva.

Az egyedüli köztük, kinek a légváltozás nem látszott használni, Nina volt. Ő sá

juk, annyira megerősödött a betegsége után, hogy most már akadálytalanul végezheti a hivatali teendőket.

— **Erd. ev. ref. egyház közgyűlése** Báró Bánffy Dezső főgondnok tegnap reggel Kolozsvárra érkezett. Bánffy Dezső báró részt vett tegnap d. e. a közgyűlés előkészítő munkálatában, mely gyűlésen előkölt. E gyűlés összeállította a tárgysorozatot, a melynek főpontja a szeretethez ügye. E tárgyban egy határozati javaslat kerül a közgyűlés elé, mely 12 pontból áll, s a szeretethez megalapítását ügyeinek kezelését tárgyalja.

— **Az ifjúság ünnepe.** A kolozsvári r. k. főgymnasium ifjúsága tegnap délelőtti kitünően sikerült ünnepélyvel ülte meg védő szentjüket, Szent-Imre hercegnek a névnapját. Az ünnepélyt megelőzőleg d. e. 10 órákor a kegyesrendiek templomában nagy misét tartottak, melyen az ifjúsági dalárda nagy sikerrel működött közre. Az emlékünnepele a főgymnasium dísztermében d. e. 11 órákor vette kezdetét. Nagyszámú és előkelő közönség jelent meg az ünnepélyen köztük Bíró Béla apátplébános, dr. Abt Antal, dr. Szamosy János k. tanárok; Pap Farkas és Boeskor Mihály kir. táblai bírók, Kozár Ferencz kegyesrendi házfőnök, dr. Számek György, Wagner Antal, Schickman Endre, Leitner József, Szukup János tanárok stb. Az ünnepélyt az ifjúsági dalárda éneke (Hymnus Szent Imréhez) nyitotta meg, melynek elhangzása után Petrácz József az önképzőkör elnöke mondott Szent-Imre herceg emléket magasztaló lendülettel megnyitó beszédet, melyet zajosan megtapsoltak. Ezután A szentek unokáihoz című költeményt szavalta Jakab Sándor igen szépen és nagy tetszés mellett. Margit-Legendá cizmen elbeszélést olvasott fel Csiky Zoltán, majd a dalárda Kempternek egy szép, de nehéz darabját énekelte el szűri közt. „Szent-István unokáihoz” című költeményt Ajtai Pál szavalta sok melegséggel és köztetszés mellett. Nagy József értekezést olvasott fel a Margit-Legendáról. Az érdekes ünnepélyt a dalárda fejezte be Beethovennek Isten dicsősége című kardalával, melyet a közönség élénken megtapsolt. Az ünnepélyt Riethy Károly tanár vezette lelkesen és nagy buzgósággal s az elért része sikerből méltán őt illeti meg.

— **Jubileumi ünnepély.** Szép és megható ünnepély folyt le szombaton a helybeli siketmés intézetben. Ugyanis annak derek igazgatója *Tariczky* Ferencz 30 éves szolgálati jubileuma alkalmából az intézet tanítótestülete munkásságához méltó ünnepélyben részesítette a tanítás terén oly sok szolgálatot tett igazgatóját. Az ünnepély a következő sorrendben folyt le: 1. A felügyelőbizottság nyevében *Eszterházi* László v. főjegyző. 2. A tanítótestület nyevében *Ulrich* Géza tanár. 3. Jelenlégi tanítványai nyevében Veress Margit. 4. Volt tanítványai nyevében Paule Joahim. 5. A vácsi testvér-intézet nyevében Nései János, a budapesti áll. isk. valamint a Gyógypaedagogiai Szemle részéről Német László. Végül pedig *Szavacsina* Géza polgármester üdvözlölte a 30 évet munkával eltöltött igazgatót és kérte, hogy maradjon meg továbbra is ezen intézet hűgondozójának, melyre ő mindig oly kedvesen gondolt s mely büszkesége is dédelgetett gye meke Kolozsvár városának. Üdvözlő táviratokat küldöttek: Dr. Wlassics Gy. vall. és közokt. miniszter, dr. Narai Szabó Sándor m. titkár, az összes hazai Gyógypaedagogiai intézetek, gr. Teleky László és még számosan. Ezenek kívül vall. és közokt. m. kir. miniszter ömagym. egy külön leiratban *Tariczky* Ferencz ünnepelt igazgatónak, mint a gyógypaedagogia buzgó, kitartó és uttörő munkásságának a „Gyógypaedagogiai orsz. szaktanács” tagjává neveztek ki. Alttalában az egész ünnepély oly szépen folyt le, hogy a jelenlévők szemeiből könnyeket csalt ki. Megérdemelte *Tariczky* Ferencz igazgató azt az ovátiót, melyben részesítették, mert a ki ezen a téren 30 évig oly nagy sikerrel és kitartással működött azt méltán nevezhetjük az emberiség jóltevőjének.

— **Ünnepély a seminariumban.** A kolozsvári r. kath. Szent-József főnövelde ifjúsága (egyetemi hallgatók) az elmúlt iskolai évben Szent-Imre herceg nevével elnevezett és az ő tiszteletére szánt kört alakított meg, oly célból, hogy a zene, ének és szavaltat terén magukat íres örökben elfoglalják és nemessen szórakozzanak. A kör élén dr. *Számek* György a seminarium derek igazgatója áll, a ki erőlyesen látott hozzá a kör szervezéséhez és kifejlesztéséhez, s ma már odáig haladt a dolgával, hogy a nemes czélú kör ünnepélyes alkalomból tehetett bizonyosságot életrevalóságáról. — Tegnap délelőtti ugyan is Szent-Imre herceg nevenapja alkalmából a kör házi ünnepélyt rendezett, melyen dr. Farkas Lajos és dr. Szamosi János egyetemi tanárok, mint az igazgató-tanács képviselői is részt vettek, továbbá rajtuk kívül még dr. Számek György igazgató, Pap Farkas kir. táblai bíró. — dr. Maly István orvos és szép számú egyetemi polgárság jelent meg az ünnepélyen, — mely minden tekintetben jól sikerült. A jelenvöltek minden egyes szám után kifejezést adtak tetszésüknek s el kell ismernünk, hogy első nyilvános szereplésükkel teljesen megnyerték a közönség rokonszenvét. Különösen a saját kebelükben alakított dalárdát kell kiemelniünk. Kitünő hangú és tanult énekesekből áll, s bizonyára nagy sikerekkel fog működni

a dalművészet terén. A tegnapi első bemutató ünnepet d. e. 10 órákor a dalárda nyitotta meg a „Viharban” című dallal, melyet lelkesen megtapsolt a hallgatóság. Utána következett „*Pán halála*”: Reviczky Gyulától. Szavaltá Imecs János joghallgató nagy hatással. „*Abraham*”: Ambroise Thomas „Hamlet” cz. operájából. Zongorán előadta: Tiborecz Antal jogh. süttö tapsok közt. *Felolvasás.* Tartotta Antaffy Endre hallgató nagy tetszés mellett. „*Judás*” Várady Antalól. Szavaltá: Kovács Dénes joghallgató. Süttö tapsokat aratva az ünnepélyt befejezte a „*Hymnus*” Erkelől. Énekelte ifjúsági dalköre. A közönség a megható dal előadását állva hallgatta, s a derek énekeseket zajosan megtapsolta. Az ünnepély végén az igazgató tanács nyevében dr. Szamosy János e. tanár fejezte ki örömet és elismerését az ifjúság nemes és eredményes működése felett s buzditotta őket a megkezdett uton való haladásra. Dr. Számek igazgatónak szintén sokan gratuláltak az elért sikerért.

— **A „Tanitók Háza”** ügye élénken foglalkoztatja a kolozsmegyei tantestületet is s annak központi választmányát, mely szombaton tartotta első gyűlését az új egyesületi évben. A tagok élénk érdeklődéssel kísérték Pallós Albert elnök előterjesztéseit. Különösen fontos tárgya volt e gyűlésnek, melyen Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő, Szentpéteri Endre, s. tanfelügyelő is résztvettek, a „Tanitók Háza” ügyét szolgáló „Eötvös alap” gyűjtő helyi bizottság megalakulása. E bizottság, mely karöltve lesz hivattva dolgozni, a budapesti központi bizottsággal az „Eötvös alap” és „Tanitók Háza” érdekében, a következőleg alakult meg: elnök Pallós Albert polg. leányisk. igazg., alelnök Elek Gyula milleniumi közs. isk. igazg., titkár Fangh Erzsébet polg. leányisk. tanitónő, jegyző Gombos Antal ref. coll. tanító, pénztárnok Solym János polg. fiúisk. tanár, ellenőr Tarján Gyula képezdei tanár. A gyűjtő bizottság tagjai: Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő és Szentpéteri Endre s. tanfelügyelő élén a kolozsvári összes intézetek igazgatói, tanárai, tanitói, tanitónői s a vidéki körök elnökei. A gyűjtőbizottság a napokban megkezdí működését, mely tekintve a czél magasztosságát, bizonyly hasznos eredményekkel fog járni hazánk tanügyére. Élénk figyelemmel és érdeklődéssel fogjuk kísérni az „Eötvös alap” gyűjtőbizottság működését.

— **Eljegyzés.** Dr. Deák Sándor a tegnapi napon eljegyezte Jeney Jolánkát, özv. dr. Jeney Viktorné bájós leányát.

— **Uj tanitónő.** A helybeli Szabó-féle róm. kath. leányiskolához, gróf Majláth püspök Veress Gizella kitünő képzeltségű tanitónőt nevezte ki, a kit már az egyházközség tagjai is nagy szótöbbséggel megválasztottak.

— **Vonatkozás.** Tegnap este a gyorsvonat Brassóból 20 percnyire kassával érkezett be Kolozsvárra, mert utközben az étköz kocsí tengelyének egyik része elpattant s Küküllőszeg állomáson le kellett kapcsolni a vonatról.

— **Látogatás Kuun Géza grófnál.** Tegnap délután, a délelőtti Déván lefolyt történelmi társulati közgyűlés után a vendégek kocsiokon és vonattal kirándultak Maros-Németi községbe, dr. Kuun Géza gr. valóságos belső titkos tanácsos, társulati elnökmel tisztelegni. A vendégek, a mig a világosság tartott, megtekintették a roppant tágas kertet, hol mintaszerű gyümölcséseite van berendezve a birtok urának. Az utak mentén az ásatások alkalmával feltárt római pogány istenek szobrai állanak őrt. A park egyik részében egy 8 tőből kiemelkedett Kornis fa nyújt enyhét a gr. Kornisok padjának. Benn a kastélyban egy boltozatos teremben van a tudós főúr dús gazdag könyvtára. Itt minden beküldött nyomtatvány, gyászjelentés közértekü levél gyűjteménybe kerül. Az étterem falait a ház urnőjének magas izlésre valló porcellán festészei ékíti. A nagy terem becses drágaságai és ereklyéi között látható Kuun Kocsárd gr. fa evő eszköze, fa pohara, melyet 49 után a fogságban faragott.

Ugyanitt látható Kiss Ernő tábornoknak is egy faragott botja. A bot alsó részén a tábornok neve van vésvé. A vendégszerető főúr a társaságot este 7 órákor barátságos ebédre hívta, melynek folyamán a háziúr szívélyesen köszöntötte fel vendégeit. Kozma László képviselő dr. Kuun Géza gróf elnököt éltette, Kovács János tanár pedig felköszöntötte a ház urnőjét, kinek magas műveltsége, izlése, szeretetreméltósága, mint ékkövek csilognak benne, a ház koronájában. Kuun Géza gr. ezután Kozma Lászlóra, Kővári Lászlóra, Majland Oszkár tanárra mondott felköszöntőt.

Kozma László a jelenlévő főúri hölgyeket élteti, dr. Veress Endre Kovács János és Kuszko Istvánra mondott felköszöntőt. Kuszko éltette a társaság közkatónáját, dr. Veress titkárt, ki nagy munkásságával, oly tiszteletet vív ki, mint a Petőfi közkatónája. Kovács János Téglás Gábor muzeum igazgatót, a kinek munkássága sokoldalú és sikerben dús, emelt poharat. Az elnök a nagy idők jelenlévő katonáját, dr. Ottobán Nándor főorvost köszöntötte fel, kinek a társaságra mondott szép pohárköszöntője zárta be a szívnemalon álló felköszöntők sorát.

— **Czipő gyár Kolozsvárt.** Csehországból egy gyáros elhatározta, hogy Kolozsvárt czipő gyárat létesít. E gyár feladata lett volna Kolozsvárról és az erdélyi részek piaczeiről kiszorítani a mödlingi, karlsbadi s más gyárak rongy lábbelikeit előállítású produktumait, a miket árulnak bazároknak, szatécoboltokban mindenfelé. A gyáros a kolozsvári ipartestülethez fordult és ettől felvilágosítást kért arra, hogy a munkás viszonyokra való tekintettel, lehetne-e itt a gyárat felállítani. Az ipar testület össze

hívta a czipész és csizmadia szakosztályok tisztí karát, a kik, a saját szemponjukból fogva fel a dolgot, határozottan károsnak és megakadályozandónak jelentették ki egy czipő gyár Kolozsvárt leendő felállítását. Mi teljesen értjük az ipartestületben szereplő, vagyonosabb czipész és csizmadia polgártársak aggodalmát a saját néző pontjukból. A gyári munkára ráutalt szegényebb sorsú csizmadiai és czipészek érdekében, valamint a város forgalma érdekében azonban szükségesnek tartjuk e gyár létesítését, mely rövid idő múlva maga után vonja egy bőrgyár létesítését is. Utóvégre az a gyár, a most készen behozott lábbelikeit szorítja ki, a közvetlen megrendelőket és vásárlókat nem vonja el czipész és csizmadia polgártársunktól, nekik tehát nem árt a gyár létesítése, a város ipari fejlődésének azonban határozottan javára lesz. Csodálatos az, hogy más városokban iparkamara és ipar testület vállvetve buzgolkodik uj iparágak, uj ipar telepek, gyárak létesítésének előmozdításán vagy létesülésén. Nálunk összegudogott kezekkel nézik egyes iparágak elpusztulását s a predestinációba vetett hittel és szent meggyőződéssel halotti beszéd gyanánt csak annyit mondanak elzúllott iparosok és kimult iparágak felett, hogy „ezeknek nem volt szerencsések.” Mig más városban megkönnyítik ipartelepek létesülését jó indultu támogatással és kedvezményekkel, ez esettől eltekintve, más alkalommal is tapasztaltuk, hogy nálunk akadályokat igyekeznek gördíteni minden létesülés elé. Ez hiba. Szükségesnek tarjanak, hogy városunk polgárságából a kuljon egy testület, mely elfogulatlanul, melék érdekelt teljesen menten s csak a város fejlődését szem előtt tartva, ipartelepek létesülésének előmozdítója legyen. A mostani rohamos hanyatlás sürgeti ezt, mert Kolozsvár maholnap egy szegény zúlló-félben lévő, népességben fokozatosan hanyatló, kitarított város lesz.

— **Reich Albert jubileuma.** Reich Albert állategészségügyi felügyelő jubileumi ünnepélye díszes és előkelő közönség részvételével mellett folyt le tegnap a vármegyeház dísztermében. Az ünnepeltet kártársai díszes és értékes emléktárgyakkal lepték meg, melyek átnyújtása előtt Dely Elemér kir. állami állatorvos intézett hozzá gondolatokban gazdag és kifejezéseiben szép beszédet, mire Reich Albert szépen átgondolt tartalmas beszédben válaszolt, megköszönve a tisztelet és szeretet ösztönte megnyilatkozásait. A város részéről, Szvacsina Géza polgármester, az Erdélyi Gazdasági Egylet és a gazdák részéről br. Feilitzsch Arthur, a Monostori gazdasági tanitővezet tanári testülete nyevében dr. Szentkirályi Ákos, budapesti kártársai nyevében és megbízásából pedig Jakab László üdvözölte.

Az ünnepélyen kellemes meglepetés ért mindenkit, az ünnepeltet is és az ünnepelő községeit is, miután egészen váratlanul a tegnap reggeli postával megérkezett ő felsége legmagasabb elismerése is a Ferencz József rend lovagkeresztjével, melyet Csizsár Gyula vármegyei főjegyző dr. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter leírásának felolvasása és szép beszéd kísérése mellett tűztött az ünnepelt mellére. Az ünnepély d. e. 11 órákor kezdődött és fél 1 ért véget, mely után a New-York szaloda emeleti termében gyűlt mintegy száz főnyi társaság az ünnepi ebédhez. Az ünnepélyen kezdettől fogva emlékedett hangulat uralkodott, szép, komoly és tartalmas beszédek hangoztak el melyekről és általában az egész ünnepélyről részletesebb tudósítást következő számunkban adunk.

— **Hazafiatlan szász városok.** A szász városok és községek előljárássága gyakran, sőt legtöbbször nem viseltetnek kellő tisztelettel a magyar állam hivatalos nyelve iránt. Átiratokat, kiadványokat német nyelven szerkesztik és küldik az őket megkereső hatóságokhoz. Így „Beszterce sz. kir. város tanácsa” ezimell ellátott, de már „Stadt Magistrat Bistritz, Bistritz-Nasodor-Comitat No. 4572—1899.” „Zeugnuiss” kizárólag németül van írva. Sőt a helynevek helyes elnevezéséről kiadott rendeletet sem respektálják, amennyiben Beszterce helyett következetesen mindig „Bistritz”-et, Dipse helyett pedig „Dürrbach”-ot ír.

— **Conrad Ottó ur nyilatkozik.** Conrad Ottó Sz.-Sebersöl lapuokhoz litografizott terjedelmes nyilatkozatot küldött be. E nyilatkozatban hangsúlyozza, hogy a béke kedvéért kérte a rendezőségétől, hogy a „meggyilkoltak” kifejezést, a plakátból huzzák ki. Ő külföldben írja, nem a kamarilla púrtján áll, melynek üzenetét olvasta, mert ő mindig szigoruan az alkotmány mellett áll. Ő az akkori császári katonaság harc módját nem helyesli és sem elvölve sem a mai felfogással nem tudja össze egyeztetni. Ha a plakáton a meggyilkolás vádját a császári katonaságra értékelt volna, ez a várost nem érdekelte volna. Hangsúlyozza, hogy a mit tett, az ünnepélyek zavartalan békés lefolyása és a magyarság érdekében tette. Azt is felemlíti, hogy a sebesültek leggyilkolása másképp történt, mint a hogy írva van. Ezért véleményük szerint jó lesz, miután 50 éves mult áll az események mögött, ha az események adatai egybe vetésével egy a történelemmel foglalkozó férfiú tisztázza a leggyilkolásra vonatkozó tényállást, hogy a szászok előtt is bizonyítva álljon e tény. Ekkor aztán igaz mondané, nem lesz ember szőlás.

Mulatság.

A Kolozsvári Dalkör 1899. évi nov. hó 11-én A „new-york” szaloda földszinti nagyertermében jótékonycélu, táncosal egybekötött, zártkörű rendes dalestélyt rendez.

Gyászrovat.

Bányai György kolozsvári községi bíró ma éjjel meghalt. A köztisztletben állt férfinnak temetése szerdán lesz.

Temetés. Özv. Stasiczki Pálnét, — a ki tudvalevőleg egész vagyonát, még életében átadta a kolozsvári r. kath. egyháznak — szombaton délután temették el nagy részvét mellett a szappan utczai gyászháztól. A temetési szertartást Bíró Béla apátplébános végezte nagy papi segédlettel. A temetésnek szokatlan külső jellegét adott az a körülmény, hogy a Rózsafűzér egylet tagjai (mintegy 120 nő) kezükben égő gyertyákkal haladtak a koporsó előtt s ugyancsak ezen egyletnek 12 tagja képezte a gyászkocsi körül a diszörséget. A nagylelkű öreg urnó tetemeit a köztemetőben lévő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra. Ma délelőtt a lelki üdvéért több templomban gyászmiséket tartottak.

Gyászlapot vetünk, mely Filker János volt 1848—49. honvéd köztvitéz és a róm. kath. rózsafűzér tagjának halálát tudatja. Tegnap temették.

Koss József m. kir. bányatanácsos, főbányahivatali főnök Zalathnán meghalt.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósítása és sürgöny-levelei.)

Az uj nemzeti színház helye.

Budapest, nov. 6.

A gróf Károlyi-féle kert tervbe vett eladásá alkalmából a főváros illetékes köreiben felmerült az eszme, hogy e területet az ujonnan építendő nemzeti színház számára kellene megnyerni. Az eszme mindenütt rokonszenvvel találkozik, s előrelátható, hogy gróf Károlyi Mihály, mint a hitbizomány tulajdonosa a kétségkívül nagy értékű telket ezen kulturális czélra a legelőnyösebb feltételek mellett lesz hajlandó átengedni.

Tüz.

Bpest, nov. 6.

Óriási tűzvész volt tegnapelőtt Somogy-Szent-Miklóson. Délután 1 órákor ütött ki a tűz s a nagy szél híhetetlen gyorsasággal terjesztette azt. A szomszédos Nagy-Kanisáról csakhamar megjelentek ugyan a tűzoltók, de a dühöngő szélvészben minden mentési kísérlet hiába valónak bizonyult, s a fékezhetetlen elem egész éjjel hamvasztotta a községet. Több, mint 30 lakóház, gazdasági és melléképületekkel, nagyrennyiségű takarmány-készlet, sőt számos háziállat is a tűz martaléka lett.

Clary Budapesten.

Budapest, nov. 6.

Tegnap délelőtt ő felsége Clary miniszter hosszabb kihallgatáson fogadta Gödöllőn. Clary miniszterelnök a déli gyorsvonattal Bécsbe utazott.

A kvóta

Budapest, nov. 6.

A magyar országos kvóta-bizottság tegnap ülést tartott, a melyen a kormány részéről Széll és Lukács voltak jelen. Elnöknek a bizottság Tisza Kálmánt egyhangulag választotta meg. Tisza — utalva egyébnemü elfoglaltságára is — szabadkozott ugyan az elnöki tiszt elfoglalásától és maga részéről Csaky Albin gróftól ajánlotta. Azonban végül mégis elfogadta az elnöki tisztelet. Előadónak Falk Miksát választotta meg. Ezután a miniszterelnököt felkérték, hogy az osztrák miniszterium vezetőjét rövid uton értesítse arról, hogy a magyar kvóta-bizottság tagjai csütörtökön este Bécsbe érkeznek és már pénteken hajlandók a szóbeli tárgyalást megkezdeni az osztrák bizottsággal.

Öngyilkos tanár.

Budapest, nov. 6.

Péterfi Jenő, ismert fővárosi tanár és író, Károlyvárosban öngyilkos lett. Meghalt.

A mentelmi bizottságból.

Budapest, nov. 6.

A képviselőház mentelmi bizottsága e hó 9-én ülést tart, melyen tárgyalás alá veszi a Házhöz mind e mai napig érkezett s a bizottság által még el nem intézett mentelmi ügyeket. Ez ügyek a

Jókai ünneplése.

Budapest, nov. 6.

A Révai-testvérek irodalmi intézet részvénytársaság tegnap közgyűlésén meleg óvációban részesítették a társaság elnökét, dr. Jókai Mórt, a ki külföldről hazatérve, megjelent és elnökölt a mai közgyűlésen. A napirend után Beöthy Zolt felszólalt, hogy Jókait ünneplje. Szívből kívánja, — ugymond — hogy a gondviselés Jókait még hosszú ideig tartsa meg és életének legujabb fordulata csak arra szolgáljon, hogy életerejét és jókedvét fentartsa és hosszabbítsa. Zugó eljenzés követte e beszédet, melyre Jókai meghatóttan válaszolt és reménytel fejezte ki, hogy a jövőben is teljesítheti fogja kötelességeit hazája, nemzete és az irodalom javára.

A háboru.

Páris, nov. 6.

Az Eclim biztos forrásból értesül, hogy a Transzvaali-kormány elhatározta a kaloz-háborút Anglia ellen és már számos ajánlatot kapott erre nézve. Már kis állította a kaloz leveleket több hajó részére, melyek legközelebb működésbe lépnek.

Ladysmithben tegnap reggel 6 órákor tűzszerű harc kezdődött, mely még egyre tart.

Országgyűlés.

Budapest, nov. 6.

A képviselőház mai ülésén az indennytást tárgyalták.

Az előadó beszéde után Kossuth Ferencz, Komjáthy Béla szölooltak annak elfogadása ellen.

A néppárti Mócsi Antal után általános figyelem között Ugron Gábor állott fel szólásra.

Beszéde olyan hatalmas volt, minő csak igen kevés hangzott el a Házbán. Kétségbeesett hangon festette a nemzetnek sűyedését, romlását, hanyatlását s ennek oka ugymond:

a rendszer, mely 32 év óta rontja nemzetünket, mely arra kényszeríti a nemzetet, hogy hűtlenné váljon a nemzet tradícióihoz és a mely arra törekszik, hogy izolálja a nemzetet.

Beszéde folyamán a hatás mind növekedett, s mindegyre zajos helyeslés kísérte.

Tele volt az tartalommal, színnel humorral.

Micsoda szatira volt, mikor a kormányt ahhoz a kappan pecsenyéhez hasonlította, melynek szárnya alá a szakács fécán májat és zuzát tett, s azt mondja rája, hogy: fécán.

Még fényesebb volt az a kép, melyben a vad, barbár harcosok történetét mondja el, kik betörték a templomba, feldúlták azt, mire a templom védszentje megátkozta őket, hogy változzanak galambokká. Nem látja-e — kérdi — a miniszterelnök a háta mögött a galambokat?

Óriási taps és eljenzés hangozott fel erre a baloldalon.

Széll Kálmán Ugron beszéde után azonnal felkelt, hogy neki válaszoljon.

A baloldaltól többen ezt kiáltották feléje:

Halljuk a fécánt, helyre galambok. Széll Kálmán hosszasan felelt Ugronnak s védelmezte a 67-es rendszert.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolvas szerkesztő és lapfelnéző:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTÉR.

Kedvező bevásárlási alkalom!

Van szerencsém a nagyerdemű közönség szíves figyelmét ama körülményre felhívni, hogy mindaddig, mig hízott sertéseim levágódnak, nagy készletemet mindennemű friss- és füstölt husok, kolbászok, sonka, császárhus, olvasztott szalonna- és háziszir, zsirnak való háj és szalonnákban rendkívül le szállított árban árusítom el.

Videki megrendeléseket is gyorsan és pontosan eszközölök.

Benigni Sámuel,

3—6 Főter, Plebánya-épület.

Ma és mindennap a

„BIASINI” szálloda

kávéházában zeneestély lesz.

